

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
2002-458-1/Thg/tla

Vår referanse
02/04489-4 /64358/02/KTS-MUK-TOTH

Arkivkode
020 C5 KULTURM

Dato
27.08.02

Høring NOU 2002:1 Fortid former framtid - Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Vi viser til dagens telefonsamtale og beklager at selve høringsuttalelsen fra Fredrikstad kommune ikke fulgte med kommunestyrets vedtak av 30.05. Høringsuttalelsen følger derfor vedlagt.

Med vennlig hilsen

Liv Simensen
kommunestyresekretær

Vedlegg

Høringsuttalelse - NOU 2002:1**"Fortid former framtid" – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk.**

Med denne NOUen er et viktig tema satt på dagsorden – det er et økende press på kulturminner og derfor riktig med ny fokus på utfordringene. En oppfølging med en stortingsmelding imøtesees (bebudet våren 2003).

Visjonen er formulert slik: *Kulturminner og kulturmiljøer – kilder til opplevelse, utvikling og verdiskaping.*

Det settes opp 5 mål for kulturminnepolitikken:

- Kulturminner og kulturmiljøer viser et historisk, kulturelt og materielt mangfold.
- Samvirket mellom mennesker og kulturminner skaper verdier, kunnskap og opplevelser.
- Sammenhengen mellom natur og kulturminner stimulerer til bærekraftig ressursforvaltning.
- Det er likeverd i samspillet mellom offentlige og private aktører.
- De økonomiske rammene står i forhold til oppgavene.

1. Mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en fremtidsrettet kulturminnepolitikk.

Utredningen har velformulert et verdigrunnlag for en god kulturminnepolitikk. Men dagens politikk er ikke tilstrekkelig for å sikre vår felles kulturarv.

Mange aktører er involvert i forvaltningen av kulturminner, derfor er det viktig med et økt og tettere samarbeid i kulturminnepolitikken. Kontakt på tvers av departementer og tettere samarbeid mellom frivillige og offentlige organer er nødvendig.

Fredrikstad kommune har formalisert slik kontakt med flere., bl. a Gårdeierforeningen i Gamlebyen og Foreningen Gamle Fredrikstad, men for en helhetlig forvaltning må slike konstellasjoner bygges ut og koordineres bedre.

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven.

- Viktig at mangfoldet avspeiler et helhetlig bilde av kulturhistorien. En må definere klarere hva en vil bevare, og samordne dette - ikke bare innen en kommune eller region, men se på helheten f.eks i et fylke samt tematikk i en større sammenheng. Her er bymiljøet like viktig som kulturlandskapet. Tematiske fylkesdelsplaner og/eller kommuneplaner må brukes mer aktivt – Østfold kan i sterkere grad samarbeide om dette.

Kulturvernarbeidet har kommet høyst ulikt, derfor må prioriteringene mht tiltak gis variasjonsrom ut fra dette. Nasjonale registre må samordnes og gjøres lett tilgjengelige, kanskje med sterkere føringer for benyttelse. Dette vil være til hjelp

og bedre arbeidet mht kulturminnefaktoren innen Plan- og bygningslov-arbeidet i kommunen.

- En bør forankre forvaltningen lokalt, for å skape engasjement og økt bevissthet. (Jfr, tidl. Høringsnotat. Vedlagt)

Større byer bør ha en egen forvaltningskompetanse (byantikvarfunksjon), da dette vil styrke kulturvernarbeidet og gi det en helhetlig og mer forsvarlig forvaltning.

- Formidling og aktiviteter for barn og unge er meget viktig. Prosjekter lokalt har vist at dette engasjerer, eks prosjektet miljøskoledagbok hvor elever i grunnskolen tegnet "Mitt kulturminne" hvilket viste en bredde, bevissthet og engasjement det er viktig å videreutvikle. Egne undervisningsopplegg, adopsjon av kulturminner, skjøtelsoppgaver etc vil engasjere og motivere, samt være holdningsskapende og oppdragende.

Mer kunnskap gir økt bevissthet og sikrer et bedre fremtidig vern.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping./ Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet.

Det er behov for en tydeligere politikk for de kulturminnene som ikke er formelt fredet. Det koster å holde kulturminnene i stand, derfor er arbeidet med å opprette et kulturminnefond av meget stor viktighet. Det er allerede store etterslep mht vedlikeholdssituasjonen. De fleste kulturminner utover de automatisk freda er i privat eie, og derfor er økonomiske virkemidler av betydning og motiverende. Det er gledelig at et kulturminnefond kommer og det vil trolig gi et insitament til en bedret bevaringssituasjon for fremtiden.

Om enn i mindre skala har Fredrikstad benyttet tilskudd til private for å få oppfylt krav ved restaureringsarbeider i festningsbyen – med godt hell. Likeledes har en gitt gratis byggeskikkveiledning til byggherrer.

Utstillinger med eksempelsamlinger rundt byggeskikktema har også vært gjort – Slike tiltak gir økt kunnskap og bevissthet - hvilket er det grunnleggende for rett forståelse og handling mht. kulturminnevern.

Å bruke kulturminnene er et tveegget sverd, men bevisste valg bør gi grobunn for økt kultur-turisme. Tilrettelegging er viktig for kontrollert bruk og ikke forbruk. Slik en kan vise til for flere fornminnefelt i vår region, er en vei å gå. Kulturstier er også anlagt med hell – det siste også som samarbeidsprosjekt mellom grunneier, historielag og museum.

4. Kompetanseoppbygging og utdanning.

- Samhandling mellom museene, som må defineres som kunnskapsbanker, og kulturminnesektoren bør organiseres bedre. En større forskningssatsing er også viktig, men like viktig er bedre kanaler for utveksling av resultater og erfaringer.

- utdanning for høynet kompetanse innen håndverk og konservering er påkrevet.

Håndverkskompetansen er en utfordring, - å holde i hevd gamle teknikker er en forutsetning for riktig bevaring. En bedre samordning av de ressursene som finnes er viktig. Ved flere museer er det utviklet stor kompetanse på området - men museene er selv eiere/forvaltere av en anseelig mengde kulturminner i form av bygninger og anlegg som også trenger sårt til opprustning. Det maritime kulturminnevernet er også meget stort felt hvor det kreves større innsats og spredning av kunnskap.

Det må legges opp til bredere skolering og spredning av gammel håndverkskunnskap. Tilgang til et bredt håndverksregister, slik at eiere får tak i kvalifisert personale til å utføre påkrevde oppgaver må etterstrebes.

- I Østfold har forsvaret sittet med en spesialkompetanse, for eksempel mht muring og kalking siden de er forvaltere av flere store festningsverk. Men både i kommunal og privat eie finnes også slike kulturminner (fort og private steinhus) - Dette som et eksempel på at en burde kunne utnytte den håndverkskompetanse som finnes sterkere på tvers av institusjoner og forvaltningsledd og dra felles nytte av slik spesialkompetanse.

- Samtidig er museene dyktige på formidling og kan være en viktig arena for å spre kunnskap ut til barn, unge og øvrig publikum. Den satsing som nå gjøres fra statens side med konsolidering av museer, som vil gi større og bredere fagrelaterte institusjoner vil også gi et bedre grunnlag for å forankre kulturminnevernet i disse institusjonene.

- Viktig å styrke kommunenes kompetanse, som for størstedelen mangler i dag - enten ved å bygge ut egne ressurser og/eller bygge nettverk.

5. Kommuneprosjektet.

NOUen må sees i sammenheng med kommuneprosjektet; hvor det bebudes mer myndighet og forvaltningsansvar ut til kommunene.

Fredrikstad har påpekt i sitt tidligere høringsnotat at mye arbeid er nedlagt i kommunen mht. kulturminner og vilje til å være med i evt. prøveprosjekter. Kommunen mangler i dag egen kulturvernkompetanse, men har et regionsmuseum med fagkunnskap som kan være en del av et nettverk ved oppbygging av en slik spesialkompetanse. Gode støttefunksjoner, tilgang og samordning av registre og data samt ressurser til å påta seg økte oppgaver er viktige forutsetninger i en god fremtidig forvaltning.

6. Internasjonalt samarbeid.

Norge er en aktiv på den internasjonale arena og har ratifisert flere konvensjoner. Haagkonvensjonen; om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle væpnet konflikt har til formål å fremme respekt for kulturverdier og foreslå tiltak i fredstid som kan bidra til å motvirke skader på kulturminner.

Imidlertid gjenstår å ratifisere 2. protokoll, slik at den trer i kraft. Dette bør Norge snarest bidra til.

En økt opplæring av fredsbevarende styrker på dette området er også viktig. Organisasjonene ICOMOS, ICOM, ICA og IFLA har nå dannet et samarbeid i Norge gjennom overbygningen Blue Shield og støtter opp om de foregående synspunkter. Dette bør myndighetene nå stille seg bak.

Fredrikstad 2002-05-06
Tove M Thøgersen
Museumsbetyrer